

از ناکامی تا دوگانگی

❖ راه حل مواجهه با حاشیه نشینی به رسمیت شناختن وضع موجود است نه جابه جایی یا اقدام بلدوزری، البته وزیر راه و شهرسازی تصریح کرده است که نمی توان بار حاشیه نشینان را بر دوش دولت انداخت بلکه باید با توانمندسازی ساکنین اقدامات اصلاحی را انجام داد. وی شهرداری ها را مسئول رسیدگی به حاشیه نشینی می داند، هر چند معتقد است شهرداری ها با سازمان فعلی شان نمی توانند این کار را انجام بدهند، علاوه بر این بایستی اختیار کنترل حریم نیز به شهرداری ها واگذار شود، در این بین وجود دوگانگی شهرداری ها و فرمانداری ها یک مشکل است. وزیر بهداشت نیز در این ویژه نامه از اقدامات مراقبت های فردی می گوید، چرا که در حوزه بهداشت عمومی عدم همراهی سایر دستگاه ها و عدم برخورد مناسب با متعرضان بهداشت عمومی و نبود نیروی کافی سبب شده است که وزارت بهداشت نتواند در این حوزه توفیقی داشته باشد. در حوزه درمان نیز وزیر بهداشت گفته است که تفاوتی بین حاشیه و شهر مشهد وجود ندارد، البته وزیر صراحتاً می گوید که دولت پولی برای ساخت بیمارستان ندارد. برای همین پیشنهاد میدهد که با تغییر کاربری بیمارستان قائم (عج) از محل درآمد کسب شده، بیمارستان های جدید ساخت. در گیر بودن مدیران فعلی شهر و استان با موضوع حاشیه شهر در گذشته بارز است، یعنی همه مدیران فعلی به خوبی از ابعاد حاشیه نشینی از گذشته تا به حال اطلاع دارند اما یا آن را ندیده انگاشتند یا این که اقداماتشان به صورت مقطعی و بدون نتیجه بوده است.

سازمان اجرایی در برزخ ابهام و بی انگیزگی

❖ بخش ویژه این شماره ر صد پیگیری موضوع سازمان اجرایی حاشیه شهر است که به عنوان راه حلی اساسی برای تمام صحت های گذشته مطرح می شود، یعنی هر چه مسئولین در موضوعات ساماندهی، پیشگیری و مشارکت مردمی برنامه ریزی کنند، نبود بازوی اجرایی سبب بی نتیجه بودن همه برنامه ها خواهد شد. حتی به نوعی به وجود آمدن وضع موجود به خاطر خلأ یک سازمان اجرایی مقتدر است، ناهماهنگی دستگاه های مختلف و بدون متولی بودن حاشیه شهر، مسئولین و دغدغه مندان را به ایده سازمان اجرایی رهنمون کرده است.

هر چند شهردار مشهد در مورد چنین سازمانی و ردیف بودجه های ملی معتقد است که کمک های ناچیز دولت همچون نخودی در آتش حاشیه شهر است و شهرداری نبایستی معطل چنین مسائلی باشد، با این حال پررنگ کردن نقش دولت در قالب مقررات مدون خود در آینده امید افزایش سهم دولت را خواهد داشت.

همچنین بایستی نگاه خوشبینانه مسئولین دولتی همچون معاون وزیر راه را به چالش کشید که ضمانت اجرایی تصمیمات ستاد بازآفرینی را فضای دولت تدبیر و امید می داند، هر چند خود همین مسئولین اذعان دارند که این ستاد بازوی اجرایی ندارد و ایده تشکیل سازمان اجرایی حاشیه شهر در مشهد می تواند این خلأ را پر کند.

با این حال بسیاری از کارشناسان با اذعان به وجود ناهماهنگی، نبود اقتدار ستاد های فعلی، کمبود منابع مالی، نداشتن وحدت رویه و... سازمان اجرایی را لازم دانستند اما پیش بینی هایی که برای این سازمان شده در برخی موارد غیر ممکن و موازی با سایر ستادهاست که تاکنون کسی پاسخ درستی به آن نداده است.

مدل پایین به بالای مدیریتی، مشارکت مردم، وابسته نبودن به سیستم های بوروکراتیک اداری و... از جمله ویژگی هایی جهاد سازندگی است که می تواند به عنوان الگو سر لوحه مسئولین و این سازمان اجرایی باشد.

پرونده مشارکت مردمی

مشارکت مردم از حرف تا عمل

❖ با توجه به این که مشکلات مناطق حاشیه شهر در هم تنیده و در بعضی موارد گره کور شده است و در مقابل دولت نیز ناتوان در سرریز منابع و نیروی انسانی است، امید بستن به اقدام مسئولین بدون نتیجه است، در مقابل خود مردم انگیزه زیادی دارند که خودشان دست به اقدام بزنند به خاطر این که از مسئولین ناامید هستند و از ساماندهی وضع موجود استقبال فراوانی می کنند، علاوه بر این ظرفیت چنین کاری را نیز دارند اما متأسفانه جایگاه مشارکت مردمی در نگاه مسئولین تاکنون نامناسب بوده و علیرغم این که در اسناد بالادستی همچون سند ملی بازآفرینی به صراحت به نقش مردم اشاره شده است، برنامه ریزی عملیاتی نشده است. اولین قدم برای تحقق این مسئله اصلاح نگاه دولتمردان و توجه به موانع بی اعتمادی مردم است. اقدامات مقطعی و بدون نتیجه، کوتاهی آشکار مسئولین نیز خود سبب افزایش این بی اعتمادی شده است، از این جهت باید سراغ پروژه های زود بازده و آتی رفت تا اعتماد مردم ترمیم شود.

ظرفیت های فراوان حاشیه نشینان همانند نیروی انسانی و نیازمند بودن مردم خود بهترین فرصت و نشان دهنده ضرورت مشارکت مردم و دولت است، استفاده از ظرفیت های تشکلی های مردمی همچون بیت المهدی میتواند ضمن هدایت مناسب دولت، سبب تسهیل فرآیند جلب مشارکت باشد، تشکلی هایی که در حوزه آموزش، فرهنگ و اقتصاد فعال هستند و به خوبی منطقه را می شناسند و به الگوی موفق شبکه سازی از خود مردم تبدیل شده اند.

با این حال سیل هجوم و توجه بیش از حد به مناطق حاشیه شهر باعث خواهد شد که توقع مردم بالا رود و شکست هر کدام از پروژه های ساماندهی سبب خواهد شد که اعتماد مردم بیشتر از گذشته آسیب ببیند. برای حل پارادوکس فقر فرهنگی و اقتصادی و انتظار مشارکت، بهتر است مسئولین خود را جای خود حاشیه نشینان بگذارند و با همان ادبیات و دغدغه ها و ارزش ها به سراغ آنان بروند، یعنی خودشان حاشیه نشین شوند تا بهترین راه حل را برای ساماندهی بیابند.